

Labklājības ministrija

Baltijas valstu kopīgie izaicinājumi darbaspēka mobilitātes jomā

25/09/2024

Labklājības ministrija

Saturs

- Kādas bija prognozes, iestājoties ES? (2003.gada 24.maija prezentācija)
- Ietekme uz darba tirgu
- Ietekme uz sociālās drošības sistēmu
- EURES loma
- Darbinieku nosūtīšana

Labklājības ministrija

Personu kustības ietekmes uz dalībvalstu ekonomiku pozitīvie aspekti

- Paver neierobežotas pārvietošanās un tūrisma iespējas ES teritorijā;
- Darba meklētājiem ES tirgū ir daudz plašākas iespējas atrast sev atbilstošu darba vietu, gūt lielāku peļņu ar savu īpašo kvalifikāciju un pieredzi;
- Darba devējiem ir lielākas iespējas atrast sev nepieciešamo kvalificēto darbaspēku, palielinot ražošanas jaudas un ekonomisko aktivitāti nozarēs, kurās ir pieejamas investīcijas, bet trūkst pašmāju kvalificēta darbaspēka;
- Iedzīvotāji no reģioniem ar augstāku bezdarba līmeni dodas darba meklējumos citviet, uzlabojot nodarbinātības stāvokli un samazinot izdevumus bezdarbnieku pabalstiem un atbalsta programmām konkrētajos reģionos, tādējādi mazinot sociālo spriedzi nabadzīgākajās valstīs un reģionos.

Labklājības ministrija

Personu kustības ietekmes uz dalībvalstu ekonomiku negatīvie aspekti

- Ekonomiski attīstītākajos reģionos ierodas arvien jauni strādnieki un darba meklētāji, tādējādi mainot konkrētā reģiona etnisko sastāvu un kultūras tradīcijas;
- Valstīs, kurās ir augsti attīstīta sociālā nodrošinājuma sistēma, imigrantu pieplūdums pārslogo sociālos dienestus;
- Valstīs ar augstāku algu un labklājības līmeni palielinās darbaspēka piedāvājums, tādējādi pazeminās vidējās algas līmenis;
- Reģionos, no kuriem emigrē liels cilvēku skaits, samazinās darbaspējīgo iedzīvotāju skaits;
- Nereti emigrē tieši izglītotākā darbaspēka daļa, tādēļ tiek bremzēta ekonomiskā attīstība un novērojama reģionālo atšķirību saasināšanās.

Labklājības ministrija

Vai esam gatavi izmantot darbaspēka kustības brīvību?

- Labāks atalgojums, iespējas izaugsmei, bet mazākas karjeras iespējas.
- Nepieciešamas svešvalodu zināšanas un, protams, kvalifikācija.
- Orientācija uz darba tirgus pieprasījumu un modernajām darba organizācijas formām.
- Jāatceras, ka kopā ar mums ES pievienojušās vēl 9 valstis un arī šo valstu iedzīvotāji cer uz labākām darba iespējām, tādējādi palielinot ne tikai iespējas, bet arī konkurenci.
- Izaicinājums – pārbaude vai mūsu profesionālās iemaņas ir konkurētspējīgas arī starptautiskā mērogā.
- Darba attiecības jebkurā ES dalībvalstī – tikai noslēdzot darba līgumus ar turpmākajām sociālajām garantijām!

Labklājības ministrija

Ietekme uz darba tirgu

- Nodarbinātības līmeņa* pieaugums no **60,5%** 2004.gadā līdz **71,4%** 2023.gadā – pašreiz ir augstāks par ES27 vidējo
- 2003.gada decembrī **957,7 tūkst.** nodarbināto**, 2024.gada jūnijā **882,4 tūkst.** nodarbināto
- Vidējā bruto darba samaksa: **274 EUR** 2003.gadā, **1537 EUR** 2023.gadā
- Minimālā mēneša alga: 2004.gada 1.janvāris – 113,83 EUR, 2024.gada 1.janvāris – 700 EUR
- Bezdarba līmenis***: 11,6% 2003.gadā, 6,1% 2007.gadā, 19,5% 2010.gadā, 6,5% 2023.gadā
- Produktivitāte**** (viena nodarbinātā) **52,8%** 2005.gadā, **72,8%** 2023.gadā
- Produktivitāte**** (vienas darba stundas) 42,2% 2005.gadā, 62,7% 2023.gadā
- **ES fondu** ieguldījums aktīvās darba tirgus politikas pasākumos (500 miljoni euro bezdarbnieku un citu mērķa grupu iekļaušanai un noturēšanai darba tirgū, pusmiljons dalību dažādos atbalsta pasākumos, aptuveni puse novirzīta prasmju uzlabošanas pasākumiem)

*Vecuma grupa 15-64 gadi

**Vecuma grupa 15-74 gadi, sezonāli koriģētie dati

***Vecuma grupa 15-74 gadi

****No ES vidējā

Labklājības ministrija

Ietekme uz darba tirgu

- Pārejas periods (pirmās darba tirgus atvērta Īrija un Apvienotā Karaliste, bažas par piekļuvi sociālā nodrošinājuma sistēmai)
- Apsvērumi par vienlīdzīgu attieksmi, smadzeņu noplūdi, migrējošā darbaspēka novecošanos, nepietiekamām prasmēm
- Pagaidu, cirkulārā vai pastāvīgā migrācija
- Vīzēmākais migrējošo ES pilsoņu skaits
- Vispārēja tendence ES – pieaug to migrējošo ES pilsoņu skaits, kuri atgriežas savās mītnes valstīs
- Pieaug migrējošo ES pilsoņu izglītības līmenis
- Nosūtītājvalstis kā pārrobežu pensiju eksportētājas vai importētājas

Labklājības ministrija

Ietekme uz sociālās drošības sistēmu

- Sociālo tiesību pārnesamība – vērsta uz darbaspēka mobilitātes atbalstu
- 2022.gadā Latvija izsniedza 167 apstiprinājumus bezdarbnieka pabalsta eksportam (salīdzinājumam - Īrija Latvijai izsniedza 23)
- Latvija eksportēja 2 776 ģimenes pabalstus (1,3 % no visiem pabalstiem, 3,1 milj. EUR, galvenokārt, uz Norvēģiju, Lielbritāniju un Vāciju)
- 2022. gadā Latvija eksportēja 14 075 pensijas (2,4% no saņēmējiem, 34 milj. EUR, galvenokārt, uz Lietuvu, Vāciju, Lielbritāniju un Igauniju)

Labklājības ministrija

EURES

- Sadarbības tīkls, kas izveidots, lai atbalstītu darbinieku brīvu kustību 27 ES valstīs un Šveicē, Islandē, Lihtenšteinā un Norvēģijā
- Latvijā EURES funkcijas veic Nodarbinātības valsts aģentūra

- Pirmie 15 gadi:
 - Informēšana par darba apstākļiem, iespējām, riskiem citās ES valstīs (piemēram, 2010.gadā finanšu un ekonomikas krīzes laikā tika sniegtas apmēram 20 tūkstoši EURES konsultācijas)
 - Darbiekārtošanas pakalpojumu sniedzēju licencēšana un uzraudzība
 - Lielbritānijas izstāšanās no ES

- Nākamie 5 gadi:
 - Remigrācija kā prioritāte
 - Tiešsaistes semināri "Gribu atgriezties Latvijā! Ar ko sākt?", "ES pensijas", "Strādāji ārvalstīs? Uzzini par savu pensiju!"
 - Gadatirgus "Darba un karjeras dienas Latvijā"
 - Pieaugoša interese par NVA reģistrētajām vakancēm

Labklājības ministrija

Darbinieku nosūtīšana

- Darbinieku nosūtīšana pakalpojumu sniegšanai citā ES dalībvalstī
- 2022.gadā Valsts darba inspekcijā bija reģistrēti 418 uz Latviju no citas ES dalībvalsts nosūtītie darbinieki, 2023.gadā – 1118
- 2023.gadā VSAA izsniedza A1 veidlapas 17887 personām (tajā skaitā 3497 trešo valstu darbiniekiem)
- Vairāk kā 40% vakanču NVA – ar vidējās algas nosacījumu
- Latvija kā brīvas pakalpojumu kustības pakalpojumu sniegšanai nosūtīto darbinieku izcelsmes un saņemošā valsts

Labklājības ministrija

Paldies!

www.lm.gov.lv